

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma 2021-2023

Puumalan yhtenäiskoulu

Sisällys

1	Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma.....	3
1.1	Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman laadintavelvoite.....	3
1.2	Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman tavoite	3
1.3	Tiedottaminen ja sitouttaminen suunnitelmaan.....	4
1.4	Suunnitelman laadinta Puumalan yhtenäiskoulussa.....	4
1.5	Kartoitus, tavoitteet, toimenpiteet ja toimintasuunnitelma.....	5
1.5.1	Viihtyvyys, turvallisuus ja koulun toimintakulttuuri.....	5
1.5.2	Opetus ja ohjaus	5
1.5.3	Oppikirjat ja muu opetusaineisto	6
1.5.4	Seksuaalinen ja sukupuoleen perustuva häirintä koulussa	6
1.5.5	Muuta: millainen on tasa-arvoinen ja yhdenvertainen koulu.....	6

1 Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma

1.1 Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman laadintavelvoite

Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta sisältää tasa-arvosuunnitelman laadintavelvoitteen oppilaitoksille. Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että tasa-arvosuunnitelma laaditaan oppilaitoskohtaisesti yhteistyössä henkilöstön kanssa. Myös oppilaiden tulee osallistua oppilaitoksessa tehtävään suunnitelmalliseen työhön alusta lähtien.

Tasa-arvosuunnitelman tulee sisältää selvitys oppilaitoksen tasa-arvotilanteesta, tarvittavat toimenpiteet tasa-arvon edistämiseksi sekä arvio aikaisempaan tasa-arvosuunnitelmaan sisältyneiden toimenpiteiden toteutumisesta ja tuloksista.

Tasa-arvolla viitataan Suomen lainsäädännössä naisten ja miesten väliseen tasa-arvoon sekä sukupuoli-identiteetistä ja sukupuolen ilmaisusta johtuvan syrjinnän poistamiseen.

Yhdenvertaisuus laajentaa tasa-arvon käsitettä. Yhdenvertaisuus tarkoittaa perustuslaissa kaikkien kansalaisten tasa-arvoista kohtelua, kaikkien yhdenvertaisuutta lain edessä ja sitä, ettei ketään saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eriarvoiseen asemaan henkilöön liittyvän syy perusteella.

Yhdenvertaisuuslain mukaan koulutuksen järjestäjän on arvioitava yhdenvertaisuuden toteutumista toiminnassaan, ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin yhdenvertaisuuden toteutumisen edistämiseksi ja huolehdittava siitä, että oppilaitoksella on suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi.

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma voidaan laatia enintään kolmeksi vuodeksi kerralla ja se voidaan sisällyttää osaksi muuta oppilaitoksen suunnitelmaa. Suunnitelmalla varmistetaan, että oppilaitoksessa tehdään järjestelmällistä tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämistyötä.

1.2 Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman tavoite

Oppilaitoksessa tehtävä tasa-arvosuunnittelu on jatkuva prosessi, jossa luodaan yhteinen käsitys siitä, millainen on tasa-arvoinen oppilaitos, mitkä asiat voivat estää tasa-arvon toteutumista sekä mitkä asiat edistävät tasa-arvoa oppilaitoksessa.

Yhdenvertaisuuslain tarkoitus on edistää yhdenvertaisuutta, ehkäistä syrjintää ja tehostaa syrjinnän kohteeksi joutuneen oikeusturvaa. Yhdenvertaisuussuunnittelun päämäärä on syrjinnän tunnistaminen, siihen puuttuminen, toiminnan ja käytäntöjen yhdenvertaisuusvaikutusten arviointi, yhdenvertaisuutta edistävien toimenpiteiden toteuttaminen ja osallisuuden lisääminen.

Oleennaista on, että oppilaitoksen toimintaa tarkastellaan ja kehitetään sukupuolten välisen tasa-arvon näkökulmasta sekä yhdenvertaisuuden näkökulmasta ja että tämä ilmenee selvästi oppilaitoksen toimintaa ohjaavista asiakirjoista.

1.3 Tiedottaminen ja sitouttaminen suunnitelmaan

Koulussa tehtävästä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyöstä tiedotetaan aktiivisesti oppilaille, huoltajille sekä henkilöstölle. Tiedottamisen kanavana käytetään Wilman lisäksi henkilökuntakokouksia, koulun yhteisiä tilaisuuksia ja vanhempainiltoja.

Puumalan yhtenäiskoulun tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma käsitellään henkilökuntakokouksessa sekä oppilaiden kanssa. Suunnitelma hyväksytään Puumalan kunnan Hyvinvointilautakunnassa.

Koulun rehtori vastaa siitä, että tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman päivitetään kolmen vuoden välein. Suunnitelman toteutumista arvioidaan vähintään kolmen vuoden välein aina suunnitelman päivittämisen yhteydessä.

Jokainen henkilökunnan jäsen on vastuussa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyöstä ja siitä, että työpaikalla toimitaan yhteiseltä arvopohjalta. Puumalan yhtenäiskoulun arvot ovat avoimuus, positiivisuus, tasa-arvoisuus, asiakaslähtöisyys ja yhteistyökykyisyys.

1.4 Suunnitelman laadinta Puumalan yhtenäiskoulussa

Tasa-arvosuunnitelman tulee perustua selvitykseen oppilaitoksen tasa-arvotilanteesta. On selvítettävä, miten oppilaat kokevat tasa-arvon toteutuneen omassa oppilaitoksessaan.

Puumalan yhtenäiskoulussa tehtiin ensimmäinen tasa-arvotilanteen selvitys marraskuussa 2016. Luokkien 5-9 oppilaille teetettiin Opetushallituksen Tasa-arvotyö on taitolaji –oppaan tasa-arvokysely, joka oli siirretty sähköiseen muotoon Wilmaan. Kysely tehtiin oppitunnilla, jolloin kyselyyn liittyviä käsitteitä käytiin samalla läpi. Luokkien 0-4 oppilaat tekivät oppitunnilla koulun sisä- ja ulkotiloista pohjapiirroksen avulla selvityksen, jossa kartoitettiin, koetaanko tilat turvallisiksi ja ovatko ne tasapuolisesti kaikkien oppilaiden käytössä.

Suunnitelman toteutumista arvioitiin oppilaskyselyllä tammikuussa 2021. Kyselyyn osallistuivat 5.-9.-luokkien oppilaat. 0.-4.-luokkien oppilaita kuultiin keskustelemalla oppitunneilla aiheesta heidän kanssaan. Myös syksyllä 2020 teetetyistä Oppilaiden hyvinvointikyselystä 3.-9.-luokan oppilaille saatiin aineistoa. Koulukohtainen oppilashuoltoryhmä vastasi kyselyiden laatimisesta yhdessä rehtorin kanssa.

Molempien oppilaskyselyiden tulokset käytiin läpi henkilökuntakokouksessa ja samalla arvioitiin suunnitelman toteutumista sekä laadittiin tavoitteet uudelle suunnitelmakaudelle.

Päivitetty suunnitelma vuosille 2021-2023 käsitellään myös oppilaskunnan hallituksessa ohjaavan opettajan johdolla.

1.5 Kartoitus, tavoitteet, toimenpiteet ja toimintasuunnitelma

1.5.1 Viihtyvyys, turvallisuus ja koulun toimintakulttuuri

Kartoitus: Koulumme koetaan turvalliseksi. Koulun tilat ja piha ovat tasapuolisesti kaikkien käytössä. Pihalla on hyvä pelata ja leikkiä ja sisätilat ovat siistit ja hyvät. Noin neljäsosa oppilaista ei kuitenkaan koe tulevansa mielellään kouluun tai voivansa kertoa huolistaan koulun aikuisille.

Tavoite: Yhä useampi oppilas tulisi mielellään kouluun ja voisi kääntyä huolineen koulun aikuisen puoleen.

Toimenpiteet: Opettaja kohtaa jokaisen oppilaansa kouluvuoden aikana kahden kesken. Luokanopettajat ja -ohjaajat toteuttavat kohtaamiset välituntisin vähintään kerran lukuvuodessa. Kaikki henkilökunnan jäsenet kyselevät säännöllisesti ja sopivissa tilanteissa oppilailta kuulumisia ja miten päivä on mennyt.

Toimenpiteestä vastaava: Esi- ja luokanopettajat ja -ohjaajat sekä kaikki muut koulun aikuiset.

Aikataulu: Syksyisin/keväisin, jatkuvasti

Seuranta: Oppilaiden hyvinvointikyselyllä.

1.5.2 Opetus ja ohjaus

Kartoitus: Noin viidesosa oppilaista kokee, että sukupuoli vaikuttaa heidän kohteluunsa koulussa. Kolmasosa oppilaista kokee myös, että sukupuoli vaikuttaa siihen, millaisia vaatimuksia opettajat asettavat oppilaille. Noin viidesosa on myös sitä mieltä, että sukupuoli vaikuttaa oppimisen arviointiin.

Tavoite: Koulun henkilökunta kohtelee ja arvioi kaikkia oppilaita tasapuolisesti sukupuolesta riippumatta ja niin, että oppilaat kokevat kohtelun ja arvioinnin tasapuolisiksi. Koulun henkilökunta ei aseta oppilaille sellaisia vaatimuksia, joihin sukupuoli vaikuttaisi.

Toimenpiteet: Opettaja käy ennen jokaista arvioitavaa työtä tarkasti läpi, mihin arviointi perustuu: tehtävän/työn osa-alueet, tarkat ohjeet sekä arvioinnin perusteet. Opettaja antaa palautteen arviointikriteerien mukaan. Oppimateriaalien valmiita arviointipohjia hyödynnetään aktiivisesti.

Toimenpiteestä vastaava: Kaikki opettajat

Aikataulu: Jatkuvasti

Seuranta: Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskyselyllä suunnitelmakauden lopussa.

1.5.3 Oppikirjat ja muu opetusaineisto

Kartoitus: Opetusaineisto on oppilaiden mielestä pääsääntöisesti perinteisiä sukupuolirooleja noudattavaa. Materiaalit kuitenkin kehittyvät koko ajan ja esimerkkejä esimerkiksi erilaisista perheistä on oppikirjoissa.

Tavoite: Elämän ja ihmisten moninaisuuteen suhtaudutaan luonnollisesti ja luontevasti opetuksessa.

Toimenpiteet: Asiaa huomioidaan oppikirjojen tekstistä, otetaan esiin erilaisia perheitä, rooleja, keskustellaan asiasta oppilaiden kanssa. Vanhakantaisiin ajatusmalleihin kiinnitetään huomiota ja keskustellaan niistä oppilaiden kanssa.

Toimenpiteestä vastaava: Kaikki opettajat

Aikataulu: Jatkuvasti

Seuranta: Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskyselyllä suunnitelmakauden lopussa.

1.5.4 Seksuaalinen ja sukupuoleen perustuva häirintä koulussa

Kartoitus: Noin 40% oppilaista on kokenut tai havainnut koulussa sanallista seksuaalista häirintää, esim. vartaloon kohdistuvia ikäviä huomautuksia tai loukkaavaa puhetta. Neljäsosa oppilaista on kokenut tai havainnut koulussa epäasiallisia viestejä tai puheluja, jotka ovat olleet epämiellyttäviä tai ahdistavia.

Tavoite: Oppilaat eivät kohtaa häirintää koulussa.

Toimenpiteet: Opettajat avaavat oppilaille seksuaalisen ja sukupuoleen perustuvan häirinnän käsitettä. Kaikki henkilökunnan jäsenet puuttuvat epäkunnioittavaan puheeseen ja käytökseen välittömästi. Erityisesti puututaan homotteluun ja huoritteluun, oppilaille tehdään selväksi, että niitä ei hyväksytä.

Toimenpiteestä vastaava: Luokanopettajat ja -ohjaajat, kaikki henkilökunnan jäsenet

Aikataulu: Välittömästi ja jatkuvasti

Seuranta: Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskyselyllä suunnitelmakauden lopussa.

1.5.5 Muuta: millainen on tasa-arvoinen ja yhdenvertainen koulu

Kartoitus: 84% oppilaista kokee koulumme tasa-arvoiseksi ja 82% yhdenvertaiseksi. 86% oppilaista on saanut mielestään tarpeeksi tietoa sukupuolten tasa-arvosta koulussa.

Oppilaiden mielestä tasa-arvoisessa ja yhdenvertaisessa koulussa kaikkia kohdellaan samalla lailla, ei ahdistella, syrjitä eikä kiusata. Kaikki saavat olla oma itsensä ja kaikki saavat tarvitsemaansa asiallista kohtelua. Kaikki saavat ilmaista oman mielipiteensä ja niitä kuunnellaan. Kaikki hyväksytään sukupuolesta tai seksuaalisuudesta riippumatta ja eri sukupuolet tiedostetaan.

Tavoite: Oppilaat ymmärtävät yhdenvertaisuuskäsitteen.

Toimenpiteet: Opettajat avaavat yhdenvertaisuuskäsitteen oppilaille konkreettisten esimerkkien kautta. Erityisopettajat kertovat joka syksy oppilaille omasta työstään.

Toimenpiteestä vastaava: Luokanopettaja/ohjaaja/opo/erityisopettaja

Aikataulu: Välittömästi ja jatkuvasti

Seuranta: Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskyselyllä suunnitelmakauden lopussa.